Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ - ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ - ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

"Ενας λαὸς ὑψώνεται ἅμα δείξῃ πὼς δὲ φοβᾶται τὴν ἀλήθεια. — ΨΥΧΑΡΗΣ.

Κάθε γλώσσα ἔχει τοὺς φυσικούς της κανόνες. ΒΗΛΑΡΑΣ

ΧΡΟΝΙΑ ΣΤ΄. ✱ ΑΘΗΝΑ, ΚΕΡΙΑΚΗ 13 ΤΟΥ ΓΕΝΝΑΡΗ 1908 ✱ ΓΡΑΦΕΙΑ: ΔΡΟΜΟΣ ΖΗΝΩΝΑ ΑΡΙΘΜ. 2 ✱ ΑΡΙΘΜΟΣ 278

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΑΡΓΥΡΗΣ ΕΦΤΑΛΙΩΤΗΣ. Ἀπὸ παλιὰ σερτάρια — Ἡ ξένη.
ΠΕΤΡΟΣ ΒΑΣΙΛΙΚΟΣ. Γιὰ ἕνα κοινὸ καὶ γιὰ ἕνα δράμα.
Ν. ΓΙΑΝΝΙΟΣ. Ὁ «Νουμᾶς» σ' ἕνα χρόνο.
ΣΩΤΗΡΗΣ ΣΚΙΠΗΣ. Τὸ τραγοῦδι τοῦ νοσταλγοῦ.
Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ. Οἱ Ἀλυσίδες (συνέχεια).
ΠΟΙΗΜΑΤΑ. Λέκας Ἀρβανίτης, Μυριέλλα.
ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ — Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ — ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ.

ΤΡΑΓΟΥΔΙ

(Heine)

Ἔτσι εἶσαι γλυκιὰ σὰ λουλοῦδι,
γλυκιά, καλή, κι' ἀγνή,
Σὲ βλέπω, καὶ μέσα τὰ σπλάχνα
καημὸς μοῦ συγκινεῖ.

Τὰ χέρια μου σὰ νὰ σοῦ βάλω
ποθῶ στὴν κεφαλή,
νὰ πῶ «Ὦ πάντα φύλα την, Πλάστη,
ἀγνή, γλυκιά, καλή.»

ΛΕΚΑΣ ΑΡΒΑΝΙΤΗΣ.

Ο "ΝΟΥΜΑΣ,, Σ' ΕΝΑ ΧΡΟΝΟ*)

Κάθε τέτοιον καιρὸ ὁ «Νουμᾶς» ἀλλάζει καὶ χρόνο. Σήμερα κλείνει τὰ πέντε καὶ περπατεῖ στὰ ἕξη. Ἐλάτε φίλοι, νὰ ξετάσουμε τί ἔκαμεν ἐφέτος. Εἶναι χρέος μας, ὄχι μόνε δικαίωμά μας, νὰ ξέρουμε ποὺ μᾶς πάει ὁ προδότης ἀφτός, ὁ χυδαῖος ἀφτός, ἀφτὸς ὁ κατκραμένος. Μαζί τοὺ σμίξαμε καὶ ρεζιλεφτήκαμε στὸν κόσμο, χίλιες φορὲς τὴν ἡμέρα βρίσκουμε τὸν μπελᾶ μας μαζί του, συχνὰ δερνόμαστε μὲ τοὺς φίλους μας, μὲ τὰ γονικά μας, μὲ τὰ παιδιά μας γι' ἀφτόν. Τοῦ ἀξίζει; Τοῦ ἀξίζει νὰ χαλνᾷ τὸ κέφι τῆς ζωῆς μας; Ἂς διοῦμε ἐπιτέλους.

Θὰ ρωτήσω μονάχα ἐμᾶς, ἐμᾶς τοὺς ἴδιους, γιατὶ ἡ γνώμη τῶν ξένων (καὶ-πούλων) δὲν πρέπει νὰ μᾶς νοιάζῃ καθόλου ἀφοῦ ἀφτοὶ δὲν εἶναι σὲ θέση νὰ βαστάξουν τὶς πίκρες καὶ τὶς χαρές μας. Κι ἀ λοιπὸν ἄξαφνα σᾶς πέτυχα τὴν ἐρώτηση «εἶστε φκαριστημένοι μὲ τὸ «Νουμᾶ;» ὅλοι σας τί θὰ παντούσατε; Οἱ μισοὶ ἀπὸ μᾶς — θάρρῶ πὼς τοὺς βλέπω — θέλεγαν· «Ὄχι! Ὁ «Νουμᾶς» δὲν εἶναι πιὰ ὄργανο ὁλωνῶνε μας· ὁ «Νουμᾶς» γίνηκε ὄργανο τοῦ Ψυχάρη». Οἱ ἄλλοι μισοὶ θὰ λέγατε· «Οὔτε μεῖς. Ὁ «Νουμᾶς» χάλασε. Δὲ γράφει πιὰ τίποτε· τίποτε τῆς προκοπῆς. Ὅλο τὰ παλιὰ κοπανίζει».

Οἱ πρῶτοι εἶναι — ἐννοεῖται - ἀπὸ τοὺς *εἰλικρινεῖς* (ἀφήστε με νὰ τοὺς βαφτίσω ἔτσι τοὺς «δυσαρεστημένους»), οἱ δέφτεροι ἀπὸ τοὺς ἀχόρταγους ἀνέους. Κ' ἔτσι ὁ δόλιος ὁ «Νουμᾶς» βγαίνει χωρὶς κανένκν καλοδικὸν ἐξὸν ἀπὸ τὸν πατέρα του, μολονότι ὅλους μᾶς πιάνει ἡ γνωστή σας ἐκείνη λαχτάρα σὰν τονὲ λαβαίνουμε, γιατὶ ἡ ψυχή μας τὸν ἀναζητᾶ.

Ἂς κοιτάξουμε τὴ φετεινὴ σοδειὰ τοῦ «Νουμᾶ» (Βλέπε «Περιεχόμενα» στὸ 276 φύλλο). Τὸ ροδόσταμο ἀφτὸ τῆς ἑλληνικῆς πέννας σωστὸ νὰ χωριστῇ σ' ἀφτὰ τὰ φιλολογικὰ εἴδη. 1) *Γλωσσολογία* 2) *Φιλολογία καθαρή*. (ποίημα, διήγημα, μετάφρασμα) 3) *Κριτική* (θέατρο, ἔπος·) καὶ 4) *Χρονογράφημα* (παραγραφάκια).

Στὸ «Νουμᾶ» γιὰ τὴ γλώσσα τυπώθηκαν κάμποσα κ' ἐφέτος. (ἄρθρα Τριανταφυλλίδη, Δέκα Ἀρβανίτη, Brugman, βιβλίο Ἑλ. Γιαννίδη·) Ἐφέτος εἴχαμε καὶ τὸ διαγώνισμα γι' Ἀναγνωστικὰ τοῦ σοφοῦ μας Φωτιάδη, τὸν ἐπίσημο λόγο τοῦ κ. Παπανικολάου ἐπιθεωρητή, στὴν Κέρκυρα, καὶ τὴν κουβέντα στὴ Βουλὴ γιὰ τὴ Γλώσσα. Ὅλα ἀφτὰ εἶναι κατορθώματα καὶ δείχνουν σὲ ποιὸ μέρος εἶναι ἀνεβασμένο τὸ ζήτημα. Στὰ 1908 ἡ δημοτικὴ μιλιέται πιὰ κι ἀπὸ τὸ βῆμα, ὄχι ἀπὸ δασκάλους οὔτε γυμνασιάρχηδες, παρὰ ἀπὸ ἐπιθεωρητὲς σκολειῶν!

Ἀπὸ καθαρὴ φιλολογία, τὸ ἀκριβὸ αὐτὸ εἶδος ποὺ ἀθανατέβει καὶ κεῖνον ποὺ τὸ γεννᾶ καὶ κεῖνον ποὺ τὸ δέχεται, λίγα διηγηματάκια καὶ πολὺ λιγώτερα ποιήματα θὰ παραλάβουν οἱ μεθαβριανὲς *ἀνθολογίες* ἀπὸ τὸ «Νουμᾶ».

Οἱ διάφορες κριτικὲς ποὺ βάζει ὁ «Νουμᾶς» ἀφτὲς ὠφελοῦν τὸ πιώτερο. Οἱ νέοι βοηθιοῦνται πολὺ ἀπὸ τὰ ἔξυπνα λόγια καὶ τὰ λεπτὰ γοῦστα τῶν ἄλλωνε γιὰ τὴν Τέχνη. (Παλαμᾶς, Ἕρμονας, κ. λ.) Καινούρια ὀνόματα μπῆκαν πολλὰ στὸ «Νουμᾶ» ἀφτὴ τὴ χρονιά. Μνημόσυνα φιλολογικὰ εἴχαμε τρία. Ζουφρές, Κονεμένος, Βερναρδάκης. Τώρα ἂν προστέσετε σ' ὅλη ἀφτὴ τὴν πραμάτεια καὶ κανένα δροσερὸ παραγραφάκι, γιὰ κανένα ἐγγλεζοκρβανίτικο ἀστεῖο ἢ καμιὰ ζουμερὴ κοινὴ γνώμη, θὰ ἔχουμε μπροστά μας ἀπάνω κάτω ὅλη τὴ δράση τοῦ «Νουμᾶ».

Εἶναι ὅμως ἀρκετή; Γιὰ σᾶς ποὺ ὀνειρεφτήκε τε νὰ λθηγνέψῃ ὁ «Νουμᾶς» σκοπούς μὲ σκέδια γιὰ σᾶς ποὺ οἱ περισσότεροί σας ἔχουν ποτιστεῖ στὰ κρύσταλλα νερὰ κάθε ξένης φιλολογίας, τί θὰ σᾶς φτάξῃ μιὰ ἔρμη γουλιὰ ἑλληνικοῦ πιοτοῦ ποὺ στὶς δεκαπέντε μιὰ φορὰ θὰ σᾶς κεράσῃ ὁ «Νουμᾶς»; Πέρυσι τέτοιον καιρό, ὁ Παλαμᾶς μᾶς κρίνοντας τὸ ἔργο τοῦ «Νουμᾶ» πείστηκε πὼς πέτυχε τὸ φύλλο γιὰ ὅτι προωρίστηκε. Σὰν ξεφύλλισε, λέει, μιὰ μιὰ σελίδα τὰ τέσσερά του χρόνια βγῆκε «χαρούμενος, ἐγκαρδιωμένος, μὲ περισσὴ ὄρεξη, καὶ μὲ δύναμη ἄλλη τόση νὰ συνεχίση τὸ δούλεμα γιὰ τὴν Ἰδέα. Μοῦσα Ἰδέα καὶ Γλῶσσα Ἰδέα.» [Νμ. 228.] Τόντις· μόνε ἀπ' ἀφτὰ τὰ δύο εἶναι παραγιομισμένος ὁ «Νουμᾶς». Ὁ βαθιοστόχαστος ποιητής μας — ἀφτὸ καταλαβαίνεται — δὲ θὰ σκέφτηκε βέβαια ποτὲ πὼς μ' ἀφτὰ τὰ δυὸ θὰ ξαναγεννηθῇ τὸ Ἔθνος. Οὔτε ὁ «Νουμᾶς» μπορεῖ νὰ θραφῇ μὲ ῥόδα καὶ μῆλα τραγουδῶντας ἀλὰ ΗΓΗΣΩ. Ἐμεῖς οἱ «νέοι» τώρα πιὰ ἀνοίξαμε τὰ μάτια μας. Ὁ Ντέλος τἄψαλε τῆς Μούσας κι ὁ Σκληρὸς τῆς Γλώσσας μας. Καὶ οἱ δυὸ μᾶς τόνισαν πὼς ἔχουμε νέβρα πολλὰ καὶ νὰ μὴν τὰ παραλοῦμε σὲ «εὐωδιᾶς αἰθεροπόταμα» μήτε τὸ νοῦ μας νὰ σπάνουμε στὶς θεωρίες τοῦ ν Ἀλλὰ νὰ σφίξουμε τὶς γροθιές μας καὶ νὰ βιχτοῦμε στὶν καβγᾶ. Ὁ καβγᾶς θὰ φέρῃ τἄλλα· ἀφτὸς θὰ ζωντανέψῃ καὶ τὸ «Νουμᾶ». Οὔτε μεῖς οὔτε ἀφτὸς θὰπαρνηθοῦμε τὴν παλιὰ μας Ἰδέα ποὺ θὰ ὑπάρχῃ μέσ' τὴν καινούρια μας. Ἀφτὴ θὰ τελειώσῃ τὴν ἐπιτυχία ἐκείνης ἂν τυχὸν καὶ δὲν εἶναι ἀκόμη τελειωμένη.

Γιὰ διέστε, σᾶς παρακαλῶ· «Ζήτημα γλωσσικὸ δὲν ὑπάρχει πιά» (Ψυχ.Νμ. 227), κι ἀφτὸ μᾶς τὸ φώναξε ὁ Ἴδιος. Τί χρειαζόμαστε μεῖς καὶ τί χρειάζεται ὁ «Νουμᾶς» στὴν καμωμένη νίκη τῆς παλιᾶς μας Ἰδέας; Ἀρκεῖ τοῦ «Νουμᾶ» ποὺ γράφεται στὴ δημοτικὴ γιὰ νὰ ἐργάζεται γιὰ τὴ Γλῶσσα ὅσο τοῦ πρέπει. Μάλιστα σὰ βρίσκεται ταχτικὰ στὸ «Νουμᾶ» καὶ κανένα δειγματάκι τῆς σύνταξης τοῦ Δασκάλου μας, ἡ δουλειὰ πάει λέοντας Ἡ καρδιὰ τοῦ ἀγαπημένου μας Ἀργύρη ἀδύνατο νὰ γελαστῇ σὰ μιλῇ ἔτσι· «Θὰ τὰ πραδεχτῇ καὶ θὰ τὰ ἐφαρμώσῃ ὅλα τὸ Γένος δίχως νὰ τὸ νοιώσῃ πῶς ἐσεῖς τὸδηγήσατε» (Νμ. 260.) Κι ἀφτὸ ἔγινε, κι ἀφτὸ γίνεται κάθε μέρα. Ἂν πάλι νομίζετε πῶς δὲ λύθηκε τὸ ζήτημα μ' ἀφτὸν τὸν τρόπο ὁρίστε νὰ λυθῇ μὲ τὸν ἄλλονε. Τὸ ζήτημα θὰ γίνῃ πολιτικὸ κ' ἔτσι θὰ νικήσῃ» (Ψυχ.Νμ. 239). Ἀφτοῦ χρειαζόμαστε καὶ μεῖς. Ἀπὸ μᾶς θὰ βγοῦνε οἱ μελετημένοι βουλευτὲς

---

*) Σημ. τοῦ «Νουμᾶ.» Τὸ ἄρθρο τοῦ Γιαννιοῦ εἶτανε νὰ μπεῖ στὸ πρῶτο φύλλο τῆς καινούριας χρονιᾶς μὰ δὲ χώρεσε καὶ γι' αὐτὸ μπαίνει στὸ σημερνό. Δὲ βλάφτει ὅμως· πάντα ἐπίκαιρο εἶναι. Τὶς ἰδέες του, φυσικά, δὲν τὶς παραδεχόμαστε ὅλες πέρα πέρα· σὲ πολλὰ μέρη διαφωνοῦμε ριζικὰ μὰ δὲ βλάφτει. Ὁ «Νουμᾶς», τὸ γράψαμε χίλιες φορές, εἶναι λεύτερο βῆμα ποὺ μπορεῖ νὰ πεῖ ἀπ' αὐτὸ ὅποιος θέλει τὴ γνώμη του. Ἂς ἀκούσουμε λοιπὸν καὶ τὴ γνώμη τοῦ Γιαννιοῦ, ἀφοῦ τὸ κυριώτερο χάρισμά της εἶναι ἡ εἰλικρίνεια. Τονὲ θέλει κι' λόγου του ἀλλιώτικο τὸ «Νουμᾶ». Μὰ καὶ ὅλοι τους ἀλλιώτικο τονὲ θέλουν. Καὶ γιὰ νὰν τοὺς εὐκαριστήσει ὅλους ὁ «Νουμᾶς» ἔπρεπε νὰ μεταμορφωθεῖ σὲ φοῦρνο τοῦ Νασταρδὶν Χόντζα. Τέτια θάματα ὅμως δὲ γίνουνται στὶς μέρες μας, κι' γι' αὐτὸ ὁ «Νουμᾶς» μένει ὅπως εἶναι.